

eNBZ

Elektronske novice s področja
nalezljivih bolezni in
okoljskega zdravja

DECEMBER 2019, ŠT.11 ISSN 2232-3139

<http://www.nijz.si/enboz>

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

eNBOZ - Elektronske novice s področja nalezljivih bolezni in okoljskega zdravja

E-newsletter on Communicable Diseases and Environmental Health

Glavna urednica/Editor-in-Chief:

Maja Sočan

Uredniški odbor/Editorial Board:

Nina Pirnat
Tatjana Freljih
Lucija Perharič
Irena Veninšek Perpar
Peter Otorepec
Mitja Vrdelja

Uredniški svet/Editorial Council:

Alenka Trop Skaza
Simona Uršič
Marko Vudrag
Boris Kopilović
Zoran Simonović
Irena Grmek Košnik
Marta Košir
Karl Turk
Nuška Čakš Jager
Teodora Petraš
Dušan Harlander
Marjana Simetinger
Stanislava Kirinčič
Ondina Jordan Markočič
Bonia Miljavac
Vesna Hrženjak

Oblikovanje in spletno urejanje/Secretary of the Editorial Office:

Mitja Vrdelja

Tehnične urednice/Technical Editor:

Mateja Blaško Markič
Maja Praprotnik
Saša Steiner Rihtar

Izdajatelj/Publisher:

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)
National Institute of Public Health
Center za nalezljive bolezni (Communicable Diseases Center)
Center za zdravstveno ekologijo (Center for Environmental Health)
Zaloška 29
1000 Ljubljana
T: +386 1 2441 410

E-pošta/E-mail:

enboz@nijz.si

Domača stran na internetu/Internet Home Page:

<http://www.nijz.si/enboz>

ISSN 2232-3139

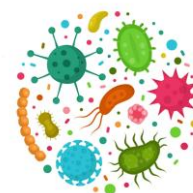
Recenzenti/Reviewers:

Nuška Čakš Jager
Ivan Eržen
Tatjana Freljih
Marta Grgič Vitek
Eva Grilc
Ana Hojs
Neda Hudopisk
Irena Klavs
Marta Košir
Alenka Kraigher
Peter Otorepec
Lucija Perharič
Nina Pirnat
Zoran Simonović
Maja Sočan
Nadja Šinkovec
Alenka Trop Skaza
Veronika Učakar
Matej Ivartnik
Bonia Miljavac

VSEBINA

TEMA MESECA.....	4
INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE NA PODROČJU NALEZLJIVIH BOLEZNI – PRIMER DOBRE PRAKSE	4
INFORMING AND RAISING AWARENESS IN THE FIELD OF COMMUNICABLE DISEASE - AN EXAMPLE OF GOOD PRACTICE	4
EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE IN OBVLADOVANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI.....	10
PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI	10
SURVEILLANCE OF COMMUNICABLE DISEASES.....	10
PRIJAVLJENI IZBRUHI NALEZLJIVIH BOLEZNI	15
OUTBREAKS	15

TEMA MESECA

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE NA PODROČJU NALEZLJIVIH BOLEZNI – PRIMER DOBRE PRAKSE

INFORMING AND RAISING AWARENESS IN THE FIELD OF COMMUNICABLE DISEASE - AN EXAMPLE OF GOOD PRACTICE

Teodora Petraš¹

1. Nacionalni inštitut za javno zdravje

IZVLEČEK

Nalezljive bolezni predstavljajo pomemben javnozdravstveni problem tako v nerazvitih kot v razvitih industrializiranih državah. Istočasno se človeštvo srečuje tudi z novimi grožnjami, kot so na primer grožnje, povezane s podnebnimi spremembami. Informiranje in ozaveščanje o zdravju, vključno z informiranjem o nalezljivih boleznih, prek množičnih medijev naj bi v javnosti povečalo zavedanje o vidikih zdravja posameznika in skupnosti ter o pomembnosti zdravja za kakovost življenja, v nekaterih primerih pa celo trajno spremenilo način življenja posameznikov. Posebno vlogo pri tem imajo mediji, namenjeni manjšinam, saj pripadnike v Sloveniji živečih narodnostnih manjšin (madžarska in italijanska) informirajo v materinem jeziku. Prispevek opisuje informiranje in ozaveščanje o nalezljivih boleznih madžarske narodnostne manjšine prek Pomurskega madžarskega radia. Radijski program je med ruralnim prebivalstvom priljubljen in prisoten praktično celi dan. Zdravstvene oddaje tako dosežejo poslušalce tudi pri delu, v avtomobilu in podobno. Oddaje soustvarjata novinar in zdravnik-nativni govorec madžarščine, zaposlen na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ). Serija tematskih oddaj z naslovom Fertőző ambulancia (Ambulanta za nalezljive bolezni) se enkrat mesečno predvaja že od leta 2016. Omenjenim boleznim so namenjene tudi posamezne oddaje z aktualno problematiko. Oddaje potekajo v obliki pogovora med novinarjem in zdravnikom v madžarskem jeziku. Pri tem je pomembno poudariti, da vsebino oddaj pripravlja zdravnik. Prav tako predlaga vprašanja, ki jih novinar sooblikuje in prilagaja intervjuju. Na ta način je zagotovljena komunikacija izbranih vsebin in sporočil ter kontinuiteta med posameznimi oddajami. Dvig poslušanosti omenjenih oddaj kaže, kako pomemben vir informiranja in ozaveščanja je lahko radio namenjen manjšinam.

UVOD

Nalezljive bolezni še vedno predstavljajo pomemben javnozdravstveni problem tako v nerazvitih kot v razvitih industrializiranih državah. Istočasno se človeštvo srečuje tudi z novimi grožnjami, kot so na primer grožnje, povezane s podnebnimi spremembami. Socialni premiki ljudi, rast števila prebivalstva, globalizacija in posledično veliko večja mobilnost prebivalstva terjajo prilagoditev ukrepov zdravstvenega varstva pri zagotavljanju varstva pred nalezljivimi boleznimi, vpeljavo novih metod preprečevanja in obvladovanja nalezljivih bolezni ter z njimi povezanih nevarnosti.

Javnozdravstveni ukrepi, kot so cepljenje, nadzor nad pitno vodo, nadzor nad čiščenjem odpadkov in ukrepi na področju varnosti živil so pripomogli, da nalezljive bolezni niso več med poglavitnimi vzroki umrljivosti v razvitem svetu. Kljub temu pa se kot velika grožnja pojavlja odpornost bakterij na antibiotike, vračajo se tudi nekatere že izkoreninjene nalezljive bolezni (npr. tuberkuloza).

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) množične medije izpostavlja kot zelo pomembne pri doseganju ciljev programskih smernic javnega zdravja. Kot ugotavljajo, naj bi komuniciranje o zdravju prek množičnih medijev v javnosti povečalo zavedanje o različnih vidikih zdravja posameznika in skupnosti ter o pomembnosti zdravja za kakovost življenja, v nekaterih primerih pa celo trajno spremenilo način življenja posameznikov (1).

Informiranje in ozaveščanje o zdravju

Človek že od nekdaj postavlja zdravje med svoje najvišje vrednote. Zaradi tega si želi, da je o zdravju tudi ustrezno informiran, vendar to ni dovolj. Andrija Štampar (1888–1958, specialist za higieno in socialno medicino, hrvaški zdravnik akademik) je poudarjal zlasti ozaveščenost prebivalstva, na kateri naj bi se zasnova in organizirala zdravstvena oskrba prebivalstva. Samo zdravstveno ozaveščen posameznik lahko naredi nekaj koristnega za svoje zdravje.

Tako laična kot strokovna zdravstvena javnost zahtevata in potrebujeta točne, koristne, ažurne ter nepristranske informacije o zdravju in zdravstvu. Pri tem so glavni vir strokovnih informacij za strokovno javnost strokovna in znanstvena periodična glasila, medtem ko so za laično javnost pomemben vir informacij množični mediji. Zdravniki in zdravstveno osebje so sicer bolj kredibilen in prepričljiv vir zdravstvenih informacij za uporabnike zdravstvenih storitev, vendar so interakcije z zdravniki redke in kratkotrajne. Na drugi strani pa so zdravstvene informacije, ki jih posredujejo množični mediji, zelo prodorne (2, 3).

Ozaveščanje prebivalstva o zdravju prek množičnih medijev je lahko ključni strateški pristop oziroma strategija promocije zdravja za informiranje javnosti o perečih zdravstvenih problemih.

Pomen medijev pri informiranju in ozaveščanju o zdravju

Zdravstveno komuniciranje poteka v zelo različnih oblikah, od množičnih do multimedijskih pristopov, pa vse do pripovedovanja zgodb, pesmic, lutkovnih predstav itd. Kljub razvoju naprednih tehnologij (računalniki, sateliti) je radio tudi danes še vedno pomemben vir informacij in vpliven medij (4). Študije, ki ocenjujejo vpliv informiranja in ozaveščanja o zdravju prek radija, kažejo na dvig informiranosti in znanj tudi na področju nalezljivih bolezni (5, 6). V zdravstveno komuniciranje so vpletena različna področja, med katerimi so npr. neformalna vzgoja za zdravje, medosebno sporočanje, zdravstveno novinarstvo, zagovorništvo s pomočjo medijev, socialno poročanje in socialni marketing. Napredek na področju komunikacijske tehnologije, še posebej na področju multimedijske tehnologije, postavlja zdravstveno komuniciranje v položaj enega najpomembnejših strateških pristopov za doseganje osveščanja posameznikov in skupnosti. Strokovnjaki za promocijo zdravja vidijo še veliko možnosti za boljšo uporabo množičnih medijev in novih elektronskih komunikacijskih tehnologij. Nenazadnje jim je tudi v interesu, da sodelujejo z mediji, saj informiranje posameznikov in javnosti o perečih zdravstvenih problemih vplivaj na odločitve ljudi, ki krepijo njihovo zdravje.

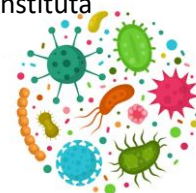
PRIKAZ PRIMERA DOBRE PRAKSE

Mediji, namenjeni manjšinam – informiranje v materinem jeziku

Posebno mesto pri informiranju in ozaveščanju o zdravju imajo mediji, namenjeni manjšinam, ki pripadnike v Sloveniji živečih narodnostnih manjšin (madžarska in italijanska) informirajo v materinem jeziku.

V Pomurju na področju informiranja delujejo trije mediji v madžarskem jeziku: Népújság (izhaja tedensko) ter radijski in televizijski program, ki nastajata v RTV-studiu Lendava. Pomurski madžarski radio je priljubljen in zelo poslušan radio med madžarsko manjšino v Sloveniji in prebivalstvom obmejnega območja v sosednji Madžarski. Radijski program je med ruralnim prebivalstvom prisoten praktično celi dan. Zdravstvene oddaje tako dosežejo poslušalce pri delu, v avtomobilu in podobno.

Nacionalni inštitut za javno zdravje Območna enota Murska Sobota (NIJZ OE Murska Sobota) (do leta 2014 Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota) kot regijska inštitucija za področje javnega zdravja že več kot dve desetletji sodeluje z madžarskimi mediji. Novinarji in ustvarjalci programov v madžarskem jeziku so večkrat izpostavili in poudarili pomembnost sodelovanja s strokovnjaki različnih področij, ki obvladajo madžarski jezik. Pogovor lahko poteka z lokalnim strokovnjakom v izvornem jeziku brez vmesnega prevajanja. Glede na to, da je na NIJZ OE Murska Sobota inštituta

zaposlen zdravnik specialist, ki mu je madžarščina materni jezik, smo se vedno odzvali na podobna povabila madžarskih medijev. Sodelovali smo v intervjujih, radijskih in televizijskih oddajah, pripravljali prispevke za lokalni narodnostni časopis, ozaveščali in informirali poslušalce ali gledalce o aktualnih temah s področja javnega zdravja.

Informiranje in ozaveščanje madžarske narodnostne manjšine o zdravju

Primer informiranja in ozaveščanja madžarske narodnostne manjšine o zdravju so oddaje na Pomurskem madžarskem radiju, ki jih soustvarjata novinar in zdravnik. Serija tematskih oddaj, ki se nanašajo na nalezljive bolezni, se predvaja enkrat mesečno pod naslovom Fertőző ambulancia (Ambulanta za nalezljive bolezni). Omenjenim boleznim so namenjene tudi posamezne oddaje z aktualno problematiko.

S serijo tematskih oddaj smo začeli v letu 2016. Uvodoma smo predstavili namen oddaje in nadaljevali z najpomembnejšimi strokovno-zgodovinskimi mejniki, ki so zaznamovali nalezljive bolezni v preteklih stoletjih. Tako smo govorili o osnovnih značilnostih nalezljivih boleznih, prvih zgodovinskih zapisih, posameznih najpogostejših okužbah, ki so zaznamovale življenje ljudi (kuga, črne koze). Opisali smo, kako so se širile bolezni, kako so se ljudje borili proti njim, kako so odkrili cepivo proti črnim kozam itn. Kar nekaj oddaj smo namenili tudi cepivom in cepljenju: prva cepiva, pomen cepljenja, obvezna in neobvezna cepljenja, javnozdravstveni pomen cepljenja v vseh starostnih obdobjih.

Oddaje potekajo v obliki pogovora med novinarjem in zdravnikom v madžarskem jeziku. Pri tem je pomembno poudariti, da vsebino oddaj pripravlja zdravnik. Prav tako predlaga vprašanja, ki jih novinar sooblikuje in prilagaja intervjuju. Na ta način je zagotovljena komunikacija izbranih vsebin in sporočil ter kontinuiteta med posameznimi oddajami.

Silva Cigan, novinarka Pomurskega madžarskega radia o informiranju in ozaveščanju prebivalcev v oddaji »Ambulanta za nalezljive bolezni«

«Kljub temu, da je danes zelo veliko informacij, da se o zdravju in boleznih govori in piše povsod (TV, radio, časopis, forumi, blogi), le redko znamo ločiti «zrno od plevela«, in kaj hitro nas lahko »prepričajo« polovične ali neresnične informacije, ki zdravju prej škodujejo kot koristijo.»

Pomurski madžarski radio, kot del javnega servisa RTV Slovenija, že vrsto let pripravlja zdravstvene oddaje. Njihov namen je, da madžarski manjšini v Prekmurju posredujejo informacije, znanja in izkušnje s čim več različnih področij, ki zadevajo zdravje in ohranitev le-tega. Na poljuden in poslušalcem razumljiv način se posredujejo tudi vsebine preventivnega značaja.

V začetku 2016 se je na pobudo epidemiologinje Teodore Petraš, dr. med. (NIJZ OE Murska Sobota), vzpostavila serija desetih oddaj o nalezljivih boleznih in infekcijah, ki smo jo naslovili kar »Ambulanta za nalezljive bolezni«. Ozaveščanje ljudi se je pričelo z razlago osnovnih pojmov in splošnih nevarnosti glede infekcij, o bakterijah in virusih, zdravljenju in zdravljenju, samozaščitnem obnašanju ter o preventivnih ukrepih. Prvih deset oddaj je naletelo na zelo dober odziv, saj so poleg strogo zdravstvene tematike obsegale tudi zgodovinske zanimivosti, ki smo jih posebej poudarili. Podčrtale so predvsem tiste dele, ki izrecno pripomorejo k preprečevanju okužb in nalezljivih bolezni.

Leta 2016 je bilo v znamenju zgodovinskih epidemij (kot je npr. kuga), začetkih in delovanju cepljenja, o nevarnostih, ki nam groze na potovanjih. »Ambulanta za nalezljive bolezni« je teme izbirala tudi glede na starost populacije (nalezljive bolezni otrok v vrtcu, okužbe, ki so nevarne odraslim oziroma starejšim prebivalcem). Posebej smo se posvetili HPV.

Na pobudo uredništva in s pripravljenostjo dr. Teodore Petraš se »Ambulanta za nalezljive bolezni« po desetih epizodah ni iztekla. Avtorica se je s še večjim elanom lotila različnih tem (svetovni dnevi, aktualni dogodki, izbrane bolezni). Le-te smo »preoblekli« v radijsko obliko za poslušalce, ki so hvaležni, da lahko tudi o raku, tuberkulozi, smrtno nevarnih nalezljivih boleznih, ali pa o vsako leto aktualni, pa vseeno vedno znova nevarni gripi, slišijo koristne nasvete v lastnem, madžarskem jeziku. Poslušnost zdravstvene oddaje na Pomurskem madžarskem radiu se je dvignila tudi zaradi enkrat mesečno odprte radijske »Ambulante za nalezljive bolezni«. Doslej je bila predvajana že 35-krat.

ZAKLJUČEK

Informiranje in ozaveščanje narodnostnih manjšin o zdravju v maternem jeziku je ne samo pravica, ampak tudi pristop, ki lahko prispeva k boljšim rezultatom. V maternem jeziku najlažje osvojimo druga znanja in jih umestimo v vsakdanje življenje. Mediji, namenjeni manjšinam, med katerimi ima radio posebno vlogo, so lahko pomemben vir informiranja in ozaveščanja o nalezljivih boleznih. To kaže tudi primer serije radijskih oddaj, ki jih pripravlja in izvaja strokovnjak-nativni govorec madžarščine v sodelovanju z novinarko Pomurskega madžarskega radija.

Menimo, da je takšen način posredovanja zdravstvenih informacij manjšinski skupnosti zelo dobrodošel in je smiselno s tem nadaljevati.

VIRI

1. Kamin T. Zdravje na barikadah. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2006.
2. Duratović Konjević A. Vloga množičnih medijev pri zdravstvenem sporočanju na primeru Onkološkega inštituta Ljubljana. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2014.
3. Duratović A, Zaletel Kragelj L. Komuniciranje v zdravstvu: Novinarsko poročanje na primeru Onkološkega inštituta Ljubljana. Zdrav Var 2011; 50:259-71.
4. Orbe, M.P. Media and Culture: The "Reality" of Media Effects. Pridobljeno 4.10.2019 s spletne strani: <http://sk.sagepub.com/books/intercultural-communication-representation-and-construction-of-culture>
5. Monterrosa EC, Frongillo EA, González de Cossío T, Bonvecchio A, Villanueva MA, Thrasher JF, Rivera JA. A radio-education intervention to improve maternal knowledge of obstetric danger signs. J Nutr. 2013; 143(6):915-22.
6. Radoff KA, Levi AJ, Thompson LM. Scripted messages delivered by nurses and radio changed beliefs, attitudes, intentions, and behaviors regarding infant and young child feeding in Mexico. Rev Panam Salud Publica 2013; 34(4):213-9.

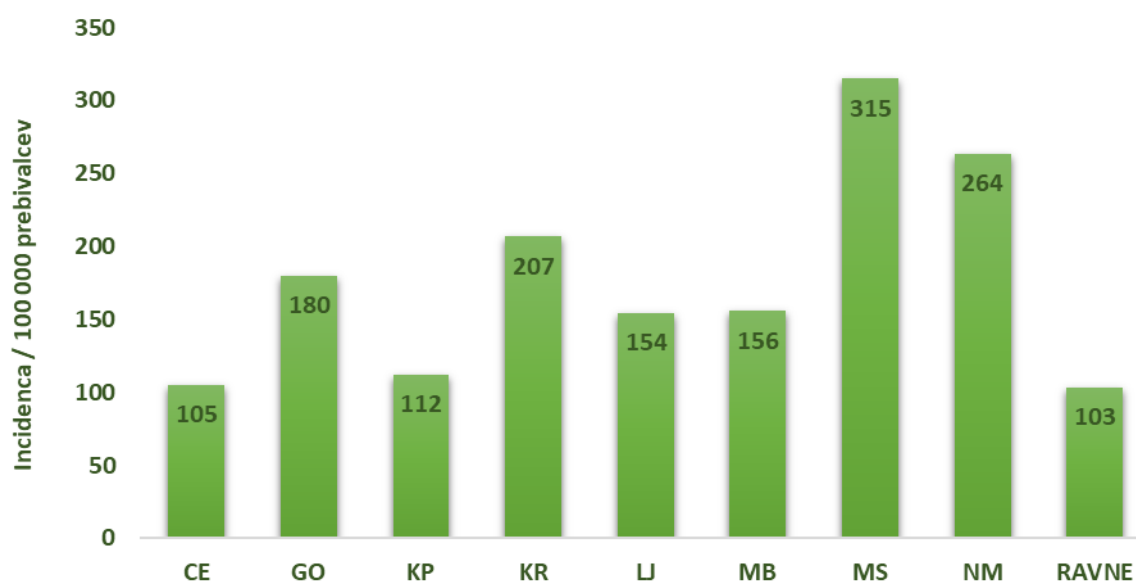
EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE IN OBVLADOVANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

Mateja Blaško Markič¹, Maja Praprotnik¹, Saša Steiner Rihtar¹, Maja Sočan¹, Tatjana Freljih¹, Eva Grilc¹, Marta Grgič Vitek¹

1. Nacionalni inštitut za javno zdravje

PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI SURVEILLANCE OF COMMUNICABLE DISEASES

V obdobju med 2. decembrom 2019 in 31. decembrom 2019 (49.–52. teden) je bilo prijavljenih 3 423 nalezljivih bolezni (165/100 000). Najvišja prijavna incidenca je bila v murskosoboški zdravstveni regiji (315/100 000 prebivalcev), najnižja pa v ravenski zdravstveni regiji (103/100 000 prebivalcev) (Slika 1).

Slika 1

Incidenca prijavljenih nalezljivih bolezni (št. prijav/100 000) po regijah, Slovenija, 49.–52. teden 2019 (2. 12.–31. 12. 2019)

V število prijavljenih primerov niso zajeti AIDS, spolno prenosljive okužbe (razen hepatitisov) in tuberkuloza.

Med prijavljenimi primeri nalezljivih bolezni je bilo 52 % (1 774) žensk in 48 % (1 649) moških, med njimi 41 % (1 382) otrok v starosti 0–4 let. Najpogosteje prijavljene diagnoze v tem obdobju so bile norice (1241), streptokokna angina (759) in pasavec (281), kar prikazujemo v tabeli 1.

Med *respiratornimi obolenji* se je v navedenem obdobju poleg streptokokne angine (759 primerov) pojavilo večje število potrjenih primerov gripe.

Od **bolezni, proti katerim se izvaja obvezno cepljenje**, smo v tem obdobju prejeli šest prijav oslovskega kašlja, zbolela je ena ženska in šest moških. Med prijavljenimi so bili trije primeri v starostni skupini 5–14 in po en primer v starostnih skupinah 15–24, 45–54 in 55–64. Bolezen je bila laboratorijsko potrjena pri vseh primerih.

V decembru 2019 smo zabeležili 21 zbolelih z ošpicami. Trije primeri so bili pri otrocih, ostali pri odraslih. Več informacij o spremljanju okužb z virusom ošpice je dosegljivih na naslednji povezavi <https://www.nijz.si/sl/spremljanje-okuzb-z-virusom-ospic>.

Poleg tega je bilo prijavljenih 1 241 primerov noric in 281 primerov herpes zostra.

Od **invazivnih okužb** smo v istem obdobju prejeli 13 prijav invazivne pnevmokokne okužbe in eno prijavo invazivnega obolenja, zaradi *Haemophilus influenzae*.

Med **črevesnimi nalezljivimi obolenji** ni bilo posebnosti. V tem obdobju smo zabeležili največ primerov noroviroze (89), sledijo okužbe s kampilobaktri (63) in okužbe s *Cl. Difficile* (53).

Med **vektorskimi nalezljivimi boleznimi** v tem obdobju ni bilo posebnosti. Prijavljenih je bilo 120 primerov lymške borelioze in en primer klopnega meningoencefalitisa.

Več o tedenskem spremljanju nalezljivih bolezni je dosegljivo na naslednjih povezavah:

- gripa in druge akutne okužbe dihal <https://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-gripe-in-drugih-akutnih-okuzb-dihal-v-sezoni-20192020>;
- respiratorni sincicijski virus - RSV <http://www.nijz.si/tedensko-spremljanje-respiratornega-sincicijskega-virusa-rsv>;
- Virusne črevesne bolezni <http://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-prijavljenih-virusnih-crevesnih-bolezni>;
- Kampilobakterioza in salmoneloza <http://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-kampilobakterioz-in-salmoneloz>;
- Lymška borelioza in klopni meningoencefalitis <http://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-lymske-borelioze-in-klopnega-meningoencefalitisa>;
- hemoragične mrzlice z renalnim sindromom - HMRS <http://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-hemoragicne-mrzlice-z-renalnim-sindromom-hmrs>;
- okužbe z virusom Zahodnega Nila <http://www.nijz.si/sl/tedensko-spremljanje-okuzbe-z-virusom-zahodnega-nila>.

Tabela 1

ŠTEVILO PRIJAVLJENIH PRIMEROV PO REGIJAH, SLOVENIJA, 2. 12.–31. 12. 2019 (49.–52. TEDEN), PO DATUMU OBOLENJA, 22. 1. 2020

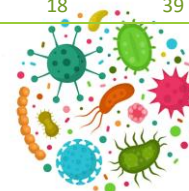
	CE	GO	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	RAVNE	SKUPAJ
OŠPICE BREZ ZAPLETOV	0	0	0	18	3	0	0	0	0	21
BORELIOZA LYME	8	13	4	20	30	10	24	8	3	120
ENTEROBIOZA	8	5	2	18	37	5	2	10	0	87
ENTEROKOLITIS PO POVZROČITELJIH										
– <i>Cl. Difficile</i>	12	0	1	2	15	7	10	5	1	53
– <i>E. coli</i>	5	7	1	0	1	0	0	0	0	14
– <i>Jersinioza</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
– <i>Kampilobakterioza</i>	6	22	3	1	13	13	3	1	1	63
– <i>Salmoneloza</i>	3	0	0	0	2	4	1	1	1	12
– <i>Adenovirusni enteritis</i>	11	0	2	4	3	4	2	2	0	28
– <i>Noroviroza</i>	26	1	2	18	13	14	11	3	1	89
– <i>Rotaviroza</i>	0	1	0	1	1	2	4	4	0	13
– <i>Drugi enteritis</i>	3	0	0	2	2	1	0	0	1	9
– <i>Kriptosporidioza</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
GARJE	10	1	0	3	3	3	4	0	4	28
GRIPA	14	5	3	25	49	4	4	10	1	115
GRIŽA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
HEMORAGIČNA MRZLICA Z RENALNIM SINDROMOM	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA	8	8	2	10	16	3	3	5	3	58
INVAZIVNA BOLEZEN										
– <i>okužba s S. pneumoniae</i>	5	0	0	0	1	1	0	5	1	13
KLOPNI MENINGOENCEFALITIS	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
LAMBLOIZA	1	0	0	1	3	0	0	0	0	5
LEGIONELOZA	2	0	1	1	12	0	0	0	1	17
LEPTOSPIROZA	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
MALARIJA	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
MENINGOENCEFALITIS / MENINGITIS PO POVZROČITELJIH	2	0	0	0	0	0	0	1	0	3
MIKROSPORIJA	5	0	0	0	14	1	3	0	0	23
MRSA	0	0	1	0	2	0	0	0	0	3
NORICE	113	26	69	141	370	205	136	166	15	1241
OKUŽBA S HRANO	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
OSLOVSKI KAŠELJ	0	1	0	0	2	1	0	0	2	6
PASAVEC (herpes zoster)	26	27	19	32	78	43	26	15	15	281
SEPSA PO POVZROČITELJIH	5	4	0	1	11	7	4	1	2	35
STREPTOKOKNA ANGINA	18	28	30	84	256	122	92	117	12	759
ŠEN	9	21	6	19	18	16	18	4	3	114
ŠKRLATINKA	16	12	18	18	65	35	13	13	5	195
TRIHOFITIJ	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
TRAKULJAVOST	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
TULAREMIJA	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
VIRUSNI HEPATITIS PO POVZROČITELJIH										
– <i>Hepatitis A</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
– <i>Hepatitis B - akutni</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
– <i>Hepatitis C - kronični</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Skupaj	319	182	168	421	1025	501	361	373	73	3423
Incidenca / 100 000 prebivalcev	105	180	112	207	154	156	315	264	103	165

Tabela 2

ŠTEVILO PRIJAVLJENIH PRIMEROV PO TEDNIH, SLOVENIJA, 1. 1.–31. 12. 2019 (1.–52. TEDEN), PO DATUMU BOLENJA, 22. 01. 2020

DIAGNOZE	1. - 5. teden	6. - 9. teden	10.-13. teden	14. - 18. teden	19. - 22. teden	23. - 26. teden	27. - 35. teden	36. - 39. teden	40. - 44. teden	45. - 48. teden	49. - 52. teden	Skupaj 2019
DENGA	0	0	3	0	0	0	0	1	1	2	0	7
OŠPICE	1	0	0	7	7	3	2	0	0	8	20	48
AMEBIOZA	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
BORELIOZA LYME	128	85	105	295	445	735	1264	253	287	219	120	3936
BRUCELOZA	0	0	0	1	2	1	1	1	0	0	0	6
CENTRALNOEVROPSKI MENINGOENCEFALITIS (KME)	0	1	1	7	3	16	36	3	12	7	1	87
CREUTZFELDT JAKOBOVA BOLEZEN	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	5
ENTEROBIOZA	513	305	64	54	46	36	65	56	101	130	87	1457
EHINOKOZOZA	0	1	0	1	2	0	3	0	0	0	0	7
ENTEROKOLITIS PO POVZROČITELJIH												
– okužbe z <i>Cl. difficile</i>	82	60	52	64	43	49	84	49	59	42	53	637
– okužbe z <i>E. coli</i>	23	9	19	14	19	22	109	27	25	9	14	290
– <i>Jersinioza</i>	1	0	1	3	4	3	5	0	5	5	1	28
– <i>Kampilobakterioza</i>	87	54	68	92	112	134	288	126	110	136	63	1270
– <i>Salmoneloza</i>	11	13	107	50	20	24	102	41	31	21	12	432
– adenovirusni enteritis	15	5	5	16	17	7	28	14	22	20	28	177
– Noroviroze	283	142	312	430	57	22	122	80	53	190	83	1774
– Rotaviroze	292	185	285	308	72	32	70	21	54	15	13	1347
– enteritis - drugi	18	16	39	23	6	3	9	1	6	6	15	142
– protozojske okužbe	0	1	0	0	3	2	12	4	2	1	1	26
GARJE	45	41	24	51	31	26	49	51	48	40	28	434
GRIPA	1520	1144	395	95	156	5	0	0	2	13	105	3435
GRIŽA PO POVZROČITELJIH	1	2	1	2	0	1	6	2	9	1	1	26
HEMORAGIČNA MRZLICA Z RENALNIM SINDROMOM	11	5	18	37	52	54	51	8	10	4	2	252
INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA	103	58	89	90	92	73	145	72	79	75	58	934
LAMBLIAZA	2	5	3	3	4	2	8	5	1	1	5	39
LEGIONELOZA	8	6	5	9	5	17	51	29	24	21	17	192
LEPTOSPIROZA	0	0	0	2	0	2	19	12	15	8	1	59
LISTERIOZA	1	2	0	4	3	1	0	0	4	1	0	16
LIŠMENIOZA	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
MALARIA	0	0	1	1	0	0	2	1	0	1	1	7
MENINGOENCEFALITIS/MENINGITIS PO POVZROČITELJIH	8	2	2	4	6	18	39	15	16	6	1	117

MIKROSPORIJA PO POVZROČITELJIH	20	5	7	9	7	7	49	46	28	35	0	213
MRTVIČNI KRČ (TETANUS)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
NORICE	1168	1125	1206	2102	1491	1301	863	202	613	1096	1113	12280
NOSILEC CA-MRSA	7	5	1	4	4	6	6	2	1	5	2	43
OKUŽBA S HRANO PO POVZROČITELJIH	3	3	2	2	0	4	13	0	2	2	3	34
OKUŽBA Z MENINGOKOKI, INVAZIVNA BOLEZEN	3	1	3	1	1	0	1	0	0	0	0	10
OKUŽBE Z H. INFLUENZE, INVAZIVNA BOLEZEN	6	1	3	5	0	2	2	1	1	1	1	23
OKUŽBA S STR. PNEUMONIAE, INVAZIVNA BOLEZEN	47	50	31	42	22	11	12	9	29	5	13	271
OSLOVSKI KAŠELJ	22	14	15	10	5	11	31	3	5	7	6	129
PASAVEC (HERPES ZOSTER)	368	286	342	356	317	311	754	352	374	337	277	4074
SEPSA PO POVZROČITELJIH	67	48	58	71	56	57	165	87	87	57	43	796
STREPTOKOKNA ANGINA	1685	1010	708	881	683	624	640	366	757	670	726	8750
ŠEN	168	97	136	168	130	168	469	161	138	144	102	1881
ŠKRLATINKA	359	198	208	288	191	161	71	54	134	195	22	1881
TRAKULJAVOST	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
TOKSOPLAZMOZA	4	1	1	0	0	2	1	4	5	3	0	21
TREBUŠNI TIFUS	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
TRIHOFITJA	2	1	1	1	4	4	9	3	4	0	0	29
TULAREMIJA	0	0	1	1	0	0	0	1	3	0	1	7
VIRUSNI HEPATITIS PO POVZROČITELJIH												
– HEPATITIS A	3	1	0	1	1	1	3	0	0	1	1	12
– HEPATITIS B	6	4	9	6	5	2	9	4	2	3	11	61
– HEPATITIS C	21	4	6	8	3	5	11	1	5	4	2	70
– HEPATITIS E	0	5	1	0	3	1	0	0	0	0	0	10
VROČICA Q	0	0	1	0	2	1	1	1	0	0	0	6
SKUPAJ	7113	5002	4339	5620	4132	3968	5684	2173	3164	3547	3054	47796

PRIJAVLJENI IZBRUHI NALEZLJIVIH BOLEZNI

OUTBREAKS

Maja Praprotnik¹, Tatjana Frelj¹

1. Nacionalni inštitut za javno zdravje

V letu 2019 so območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) prijavile skupaj 101 izbruh nalezljivih bolezni. Sedemintrideset (37) izbruhov se je zgodilo v domovih za starejše občane (DSO), dvanajst (12) v socialno-varstvenih zavodih (SVZ), deset (10) v družinah, osem (8) v vrtcih, sedem (7) v osnovnih šolah (OŠ), po šest (6) v bolnišnicah in v delovnih organizacijah, trije (3) v gostinskih obratih, po dva (2) izbruha sta se zgodila v centrih za izobraževanje, zavodih, hotelu, v centrih šolskih in občolskih dejavnosti in srednjih šolah ter v šoli in vrtcu hkrati ter po en (1) izbruh v zdravilišču, na taboru in med obiskovalci kopališča.

V šestintridesetih (36) izbruhih je bil kot povzročitelj dokazan norovirus, v triindvajsetih (23) virus influence, v trinajstih (13) rotavirus, v osmih (8) *Bordetella pertussis*, v dveh (2) *Sarcoptes scabiei* in v dveh (2) *E.coli*. V po enem izbruhu je bila dokazana monofazna *S. Typhimurium*, *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Stanleyville, salmonela skupine B, *Legionella pneumophila*, *Shigella sonnei*, sapovirus, virus ošpic, *Enterococcus faecium* (VRE), *Yersinia enterocolitica* O3 ter rotavirus in norovirus skupaj, v enem izbruhu pa več črevesnih povzročiteljev hkrati (fekalno-onesnažena voda). V petih (5) izbruhih povzročitelj ni bil dokazan.

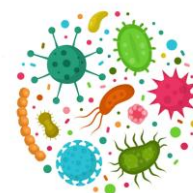

Tabela 1

Prijavljeni izbruhi nalezljivih bolezni, Slovenija, 2019

Št.	OE NIJZ	LOKACIJA	ZAČETEK	KONEC	POVZROČITELJ	NAČIN PRENOSA	VRSTA IZBRUHA	I	Z	H	U	V
1	LJ	DSO	1.1.2019	27.1.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	280	37	0	0	35
2	MS	DSO	9.1.2019	22.1.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	228	25	0	0	23
3	LJ	VVZ	11.1.2019	26.1.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	143	24	5	0	23
4	KR	bolnišnica	13.1.2019	25.1.2019	virus influenza A/H1-2009	kapljični	RNB	111	25	0	0	20
5	LJ	DSO	14.1.2019	23.1.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	314	13	2	1	9
6	LJ	bolnišnica	10.1.2019	7.2.2019	virus influenza A	kapljični	RNB	220	39	39	5	7
7	LJ	OŠ	8.1.2019	4.2.2019	Bordetella pertussis	kapljični	RNB	200	9	0	0	1
8	CE	DSO	27.12.2018	6.1.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	254	27	1	0	23
9	LJ	DSO	14.1.2019	25.1.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	250	16	3	2	7
10	Ravne	DSO	18.1.2019	26.1.2019	norovirus	Aerogeni kontaktni	ČNB	410	64	0	0	61
11	MB	DSO	20.1.2019	11.2.2019	virus influenza A/H1pdm09	kapljični	RNB	257	17	0	0	13
12	KR	VDC	11.1.2019	4.2.2019	virus influenza A/H1-2009	kapljični	RNB	41	14	3	0	11
13	Ravne	center za izobraževanje	29.1.2019	2.2.2019	norovirus	Aerogeni kontaktni	ČNB	200	34	4	0	33
14	MB	DSO	27.1.2019	4.2.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	257	14	0	0	11
15	CE	DSO	25.1.2019	27.1.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	328	6	2	0	5
16	MB	VDC	26.1.2019	4.2.2019	virus influenza A/H1pdm09	kapljični	RNB	81	18	0	0	15
17	KR	DSO	27.1.2019	11.2.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	257	21	0	0	18
18	MS	DSO	31.1.2019	4.2.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	233	9	0	0	6
19	Ravne	VDC	29.1.2019	7.2.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	530	14	2	0	11
20	CE	VDC	1.2.2019	9.2.2019	virus influenza A/H1-2009	kapljični	RNB	334	29	5	1	24
21	MB	OŠ	6.2.2019	10.2.2019	norovirus	preko živil kontaktni	ČNB	481	143	0	0	142
22	KR	DSO	9.2.2019	13.2.2019	virus influenza A/H3	kapljični	RNB	82	26	3	1	17
23	MS	DSO	11.2.2019	15.2.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	27	8	0	0	6
24	KR	CŠOD	18.2.2019	21.2.2019	neznan	kontaktni	ČNB	59	8	0	0	8

25	MB	DSO	16.2.2019	8.3.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	197	78	1	0	73
26	MB	DSO	18.2.2019	4.3.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	250	7	2	0	3
27	LJ	DSO	20.2.2019	4.3.2019	virus influenza A/H3N2	kapljični	RNB	250	32	5	3	32
28	Ravne	družina	22.2.2019	22.2.2019	Bordetella pertussis	kapljični	RNB	9	3	1	0	2
29	MB	DSO	31.1.2019	18.2.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	198	42	0	0	40
30	KR	DSO	25.2.2019	6.3.2019	Virus influenza A/H3	kapljični	RNB	50	6	0	0	1
31	MB	DSO	3.3.2019	10.4.2019	rotavirus, norovirus	kontaktni	ČNB	320	198	0	0	173
32	Ravne	OŠ	28.2.2019	28.2.2019	Bordetella pertussis	kapljični	RNB	120	2	2	0	0
33	LJ	družina	18.1.2019	20.1.2019	Bordetella pertussis	kapljični	RNB	107	7	1	0	1
34	NM	DSO	5.3.2019	28.3.2019	Virus influenza A/H3	kapljični	RNB	289	33	0	3	27
35	LJ	OŠ	14.3.2019	15.3.2019	norovirus	Kapljični kontaktni	ČNB	95	20	0	0	19
36	GO	VVZ	11.3.2019	13.3.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	96	16	0	0	15
37	MS	VVZ	11.3.2019	19.3.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	149	13	2	0	10
38	KP, LJ, CE, MB, Ravne	OŠ, VVZ, CUDV, DSO	12.3.2019		Salmonela Enterica O 4,5,12:i:-	preko živil	ČNB	1000	180	12	0	63
39	GO	DSO	9.3.2019	23.3.2019	Virus influenza A/H3	kapljični	RNB	144	47	4	0	43
40	KR	VDC	22.3.2019	4.4.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	94	30	0	0	29
41	MB	DSO	11.3.2019	27.3.2019	Virus influenza A/H3	kapljični	RNB	301	33	3	0	27
42	MB	VDC	21.3.2019	26.3.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	59	23	0	0	21
43	CE	delovne organizacije	27.3.2019	31.3.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	523	70	0	0	68
44	KP	SVZ	23.3.2019	29.3.2019	Virus influenza A	kapljični	RNB	230	10	2	0	9
45	GO	DSO	24.3.2019	13.4.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	183	56	0	0	51
46	KR	bolnišnica	25.3.2019	1.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	74	14	0	0	13
47	LJ	zavod	2.4.2019	4.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	200	40	0	0	38
48	LJ	center za izobraževanje	2.4.2019	2.4.2019	norovirus	preko živil	ČNB	12	12	0	0	9
49	LJ	zavod	3.4.2019	4.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	122	15	0	0	11
50	NM	gostinski obrat	2.4.2019	3.4.2019	norovirus	preko živil kontaktni	ČNB	200	72	0	0	64
51	NM	gostinski obrat	2.4.2019	3.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	200-300	7	0	0	3

52	LJ	delovna organizacija	3.4.2019	7.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	380	56	0	0	53
53	LJ	delovna organizacija	3.4.2019	5.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	2000	43	0	0	40
54	LJ	delovna organizacija	3.4.2019	5.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	1000	41	0	0	35
55	LJ	SŠ	3.4.2019	3.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	50	5	0	0	4
56	LJ	DSO	4.4.2019	13.4.2019	neznan	kontaktni	ČNB	260	8	0	0	8
57	LJ	VVZ	1.4.2019	13.4.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	140	36	5	0	32
58	MB	DSO	14.4.2019	18.4.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	196	20	1	0	15
59	MS	OŠ in VVZ	12.4.2019	15.4.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	228	4	4	0	1
60	GO	DSO	20.4.2019	6.5.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	145	33	0	0	31
61	KR	družina	10.3.2019	19.3.2019	<i>Bordetella pertussis</i>	kapljični	RNB	5	3	1	0	2
62	MB	OŠ	24.4.2019	25.4.2019	norovirus	preko živil, kontaktni	ČNB	340	79	0	0	74
63	MB	DSO	9.4.2019	26.4.2019	rotavirus	kontaktni	ČNB	344	10	1	0	4
64	NM	bolnišnica	Ni podatka	2.5.2019	<i>Sarcoptes scabiei</i>	kontaktni	kožni izpuščaj	np	12	1	0	11
65	LJ	SŠ	1.5.2019	9.5.2019	<i>Sarcoptes scabiei</i>	kontaktni	kožni izpuščaj	26	3	0	0	3
66	KR	VDC	7.5.2019	24.5.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	90	30	0	0	26
67	NM	OŠ in VVZ	14.5.2019	1.6.2019	virus influence B	kapljični	RNB	488	136	2	0	132
68	KP	hotel	21.5.2019	23.5.2019	neznan	kontaktni	ČNB	42	9	0	0	9
69	CE	DSO	7.6.2019	20.6.2019	<i>Legionella pneumophila</i>	kapljični	RNB	313	2	1	1	0
70	MS	družina	4.7.2019	5.7.2019	<i>salmonela sk. B</i>	preko živil	ČNB	4	4	2	0	2
71	MB	družina	16.6.2019	6.7.2019	<i>Bordetella pertussis</i>	kapljični	RNB	4	2	0	0	0
72	CE	hotel	8.7.2019	8.7.2019	<i>Salmonella Enteritidis</i>	preko živil	ČNB	17	2	0	0	0
73	KP	kopališče	25.7.2019	6.8.2019	več povzročiteljev	kontaktni	ČNB	np	36	0	0	25
74	Ravne	tabor	27.7.2019	5.8.2019	<i>E.coli spp.</i>	verjetno hidrični	ČNB	150	36	1	0	34
75	KR	SVZ	6.8.2019	13.8.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	30	17	0	0	14
76	GO	ČŠOD	29.7.2019	17.8.2019	norovirus	aerogeni kontaktni	ČNB	83	26	0	0	22
77	KP	zdravilišče	19.8.2019	21.8.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	870	10	0	0	9
78	LJ	VVZ	21.8.2019	24.8.2019	<i>E.coli (EPEC)</i>	kontaktni	ČNB	450	40	0	0	36
79	KP	družina	19.7.2019	19.8.2019	<i>Bordetella pertussis</i>	kapljični	RNB	5	2	0	0	0

80	CE	družina	1.9.2019	1.9.2019	norovirus	preko živil, kontaktni	ČNB	4	4	4	0	2
81	Ravne	DSO	28.8.2019	12.9.2019	norovirus	aerogeni kontaktni	ČNB	290	68	0	0	66
82	MB	družina	26.8.2019		Shigella sonnei	kontaktni	ČNB	5	3	0	0	3
83	KR	VVZ	15.9.2019	30.9.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	29	14	1	0	11
84	KR	DSO	2.10.2019		rotavirus	kontaktni	ČNB	139	17	2	0	17
85	LJ	delovna organizacija	5.9.2019	7.9.2019	neznan	ni ugotovljen	ČNB	261	42	0	0	41
86	LJ	bolnišnica	2.9.2019		kolonizacija Enterococcus faecium (VRE)		ČNB	50	22	22	0	0
87	NM	DSO	7.10.2019	17.10.2019	Salmonella Stanleyville	kontaktni	ČNB	38	3	1	0	3
88	NM	gostinski obrat	17.10.2019	17.10.2019	Yersinia enterocolitica O3	ni ugotovljen	ČNB	4	2	0	0	0
89	CE	SVZ	31.10.2019	8.11.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	146	33	0	0	31
90	MB	DSO*	6.11.2019		norovirus	kontaktni	ČNB	202	73	0	0	73
91	KR	DSO*	5.11.2019		norovirus	kontaktni	ČNB	207	31	0	0	31
92	KR	DSO	17.11.2019	5.12.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	63	34	1	1	30
93	KP	družina	24.11.2019	24.11.2019	neznan	verjetno preko živil	ČNB	5	4	0	0	4
94	CE	bolnišnica	7.12.2019	15.12.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	119	25	19	0	18
95	LJ	VVZ	8.11.2019	6.12.2019	norovirus	kontaktni	ČNB	130	42	0	0	39
96	CE	VVZ	12.12.2019	23.12.2019	virus influenza A/H1-2009	kapljični	RNB	62	6	0	0	5
97	KR	delovna organizacija*	13.11.2019		virus ošpic	kapljični	RNB		23	1	0	0
98	GO	SVZ	18.12.2019	6.1.2020	virus influenza A	kapljični	RNB	133	31	1	0	30
99	Ravne	družina	9.12.2019	31.12.2019	Bordetella pertussis	kapljični	RNB	30	4	0	0	4
100	LJ	DSO*	11.12.2019		virus influenza	kapljični	RNB	197	25	0	0	25
101	KR	DSO*	26.12.2019		sapovirus	kontaktni	ČNB	60	48	0	0	48

Legenda: I – izpostavljeni; Z – zboleli; H – hospitalizirani; U – umrli; V – verjetni primeri; ČNB – črevesna NB; RNB – respiratorna NB * - končno poročilo v pripravi

